

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/8/2023
Identifikačné číslo spisu: 5318202739
Dátum vydania rozhodnutia: 31.07.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:5318202739.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a sudkýň JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a JUDr. Viery Nevedelovej, v spore žalobcu JUDr. D., advokáta, Fraňa Kráľa 2080, Čadca, IČO: 36 942 987, proti žalovanému D., s miestom podnikania D., IČO: XX XXX XXX, zastúpenému JUDr. Jozefom Pikuliakom, advokátom, Skalité 1374, o zaplatenie 3.097,86 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 8C/72/2018, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. júna 2022 sp. zn. 11Co/17/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi p r i z n á v a voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „okresný súd“) rozsudkom z 22. septembra 2021 č. k. 8C/72/2018-313 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.097,86 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 2.751,71 eur od 26. apríla 2018 do zaplatenia a zo sumy 346,15 eur od 23. augusta 2018 do zaplatenia a paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávok vo výške 80 eur, v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.) a súčasne žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku (výrok II.).

1.2. Súd prvej inštancie kvalifikoval nárok uplatnený žalobou ako nárok zmluvný z platne uzavretej zmluvy (v podobe plnej moci) majúcej povahu zmluvy mandátnej podľa Obchodného zákonníka, ktorá je odplatnou, a pri ktorej za výsledok mandatár nezodpovedá.

1.3. Podľa súdu žalobca v žalobe uviedol podstatné rozhodujúce skutočnosti ohľadom poskytovania právnych služieb žalovanému na základe plných mocí zo dňa 6. októbra 2015 a 18. januára 2018, tieto v priebehu sporu v súlade s § 150 ods. 2 CSP i doplnil a pripojil listinné dôkazy. Boli nimi jednak plné moci, rozpis vyúčtovania trov právneho zastupovania zo dňa 1. augusta 2018, z ktorého vyplýva výpočtový základ, jednotlivé špecifikované úkony právnych služieb a odmena za ne, taktiež listiny, ktoré jednotlivé úkony právnych služieb predstavovali a napokon faktúry, v ktorých bola uplatnená odmena obsiahnutá. V danej veci žalobca preukázal nielen existenciu zmluvného vzťahu, ale aj jeho obsah a

taktiež aj uplatnenie práva na tarifnú odmenu. Predložené dôkazy dávali jasný a zrozumiteľný doklad o jeho práve. Uniesol tak svoje bremeno tvrdenia i dôkazu. Jediným dôvodom, pre ktorý by advokátovi odmena za tieto právne služby nepatrila, by bola situácia predpokladaná v § 18 ods. 5 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení živnostenského zákona v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zák. č. 586/2003 Z. z.“), teda ak by pri nich nepostupoval s odbornou starostlivosťou. V danej veci mal žalobca za to, že pri zastupovaní konal v záujme žalovaného. Na druhej strane žalovaný v konaní nenamietal konkrétny postup žalobcu ako advokáta pri jednotlivých úkonoch, či celého obdobia poskytovania právnych služieb žalovanému, aby bolo možné posúdiť, či postup žalobcu zodpovedal splneniu povinnosti advokáta postupovať s odbornou starostlivosťou. Jeho obrana tak bola všeobecná a neumožňovala posúdiť uplatnený nárok z hľadiska kritéria odbornej starostlivosti. Pokiaľ žalovaný namietal absenciu dôkazov preukazujúcich napríklad odoslanie písomnosti tretím osobám, súd prijal záver, že takýto dôkaz nie je nevyhnutne jediným potrebným pre preukázanie vykonania úkonu právnej služby. Pričom žalobca tieto listinné dôkazy v koncentračnej lehote aj doručil. Pokiaľ žalovaný namietal neúčelnosť, nevhodnosť a absenciu odbornej starostlivosti, rovnako neuviedol konkrétny postup pri jednotlivých úkonoch, a ktorých, či celého obdobia poskytovania právnych služieb. V tomto smere, teda žalovaný podľa názoru súdu bremeno tvrdenia i dôkazu neunesol. Pokiaľ svoje tvrdenia doplnil až v záverečnom prednese, teda po uplynutí koncentračnej lehoty, hoci mal dostatočný priestor urobiť tak najneskôr vo svojom podaní zo dňa 4. januára 2021, na takto doplnenú obranu súd nemohol prihliadať. Poukázal ale na to, že pokiaľ by na ňu i prihliadal, stále by ju hodnotil ako obranu všeobecnú. Obranu žalovaného považoval za účelovú.

1.4. Výšku žalobného nároku žalovaný nespochybňoval. Napokon prvoinštančný súd odôvodnil, prečo niektorým návrhom na vykonanie dokazovania nevyhoveli.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 28. júna 2022 sp. zn. 11Co/17/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (druhý výrok).

2.1. Ťažiskovou odvolacou námietkou žalovaného v odvolaní bolo tvrdenie, že žalobca úkony za právne služby, ktoré vykonal pre žalovaného, nevykonal riadne s odbornou starostlivosťou, nakoľko neunesol dôkazné bremeno ohľadne tvrdenia, že boli splnené podmienky na vznik nároku uplatneného v žalobe. Vo vzťahu k uvedenej námietke odvolací súd poznamenal, že žalovaný bez bližšej špecifikácie síce namieta, že úkony za právne služby, ktoré žalobca počas právneho zastúpenia žalovaného vykonal, neboli vykonané riadne s odbornou starostlivosťou, no uvedené tvrdenie nepreukázal, pričom nenamietal konkrétny postup žalobcu pri výkone jednotlivých úkonov v rámci právneho zastúpenia žalovaného. Povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť žalobcu spočívala v preukázaní existencie zmluvného vzťahu a rozsahu uplatnenia práva na tarifnú odmenu. Pokiaľ sú tieto skutočnosti preukázané, žalobca tak uniesol bremeno tvrdenia, ako aj bremeno dôkazu. Žalovanému, pokiaľ sa chcel v konaní úspešne brániť, nepostačovalo len všeobecne tvrdiť, že úkony, ktoré žalobca pre žalovaného v rámci právneho zastupovania vykonal, neboli vykonané riadne s odbornou starostlivosťou. Mal povinnosť uviesť konkrétne, ktoré z realizovaných úkonov za právne služby neboli zo strany žalobcu vykonané riadne s odbornou starostlivosťou, v akom konkrétnom konaní, a prečo tieto úkony nepokladá za riadne vykonané. Uvedené tvrdenie je potrebné aj preukázať, napr. podaním reklamácie určitého úkonu u právneho zástupcu, resp. postupu právneho zástupcu. Odvolací súd zdôraznil, že žalovaný v rámci konania nenamietal konkrétny postup žalobcu ako advokáta pri jednotlivých úkonoch či celého obdobia poskytovania právnych služieb. Keďže nenamietal konkrétny postup, nebolo možné posúdiť, či postup žalobcu zodpovedal splneniu povinnosti advokáta postupovať v rámci právneho zastúpenia s odbornou starostlivosťou.

2.2. Odvolací súd sa taktiež nestotožnil s názorom žalovaného o nepreskúmateľnosti rozsudku. Uviedol, že odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie spĺňa všetky atribúty vyžadované ust. § 220 ods. 2 CSP. Pokiaľ ide o ďalšie námietky žalovaného poukázal na to, že účelnosť vykonania jednotlivých úkonov nemožno vo všeobecnosti hodnotiť ex post podľa kritéria úspechu alebo neúspechu (dosiahnutia alebo nedosiahnutia sledovaného cieľa) pri vybavovaní záležitosti, ale v čase, keď boli vykonané, nakoľko (v reálnom čase) možno iba predvídať ďalší (následný) vývoj udalostí (vo vzťahu k prejednávanej prípadu, napr. aj možnosť mimosúdneho vyriešenia sporu). V opačnom prípade by mandant (klient) mohol (z obdobného dôvodu) namietať, že určité úkony neboli zo strany mandatára

(advokáta) vykonané, pričom vykonané byť mali. V intenciách uvedeného odvolací súd opätovne poukázal na to, že žalovaný bližšie nešpecifikoval dôvody neúčelnosti vykonania úkonov právnej služby, ich prelnania sa, príp. duplicitného uplatnenia odmeny za ich vykonanie, keď nie je povinnosťou súdu dotvárať (pri absencii dostatočne konkretizovaných skutkových tvrdení) skutkový stav, resp. z takýchto nedostatočne konkretizovaných tvrdení prezumovať výhodné závery pre tú-ktorú stranu sporu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

3.1. V odôvodnení dovolania uviedol, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uviedol, že odvolací, ale ani prvoinštančný súd neodpovedali na jeho námietky a ich rozhodnutia sú nepreskúmateľné, pretože neobsahujú zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu. Súd nereagoval na jeho námietky týkajúce sa konkrétnych úkonov, za ktoré si žalobca uplatnil odmenu. Taktiež sa mu zdalo napadnuté rozhodnutie nezrozumiteľné.

3.2. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalovaný vyvodil zo skutočnosti, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, kto má povinnosť tvrdenia o splnení povinnosti konať s odbornou starostlivosťou pri uplatnení odmeny za poskytnutú právnu pomoc advokátom voči klientovi. Uviedol, že z rozloženia povinnosti tvrdenia vyplýva, že ju má tá strana, ktorá musí pre úspech uplatneného práva tvrdiť splnenie podmienok hypotézy právnej normy, ktoré sú s uplatneným právom spojené. Citovaná právna úprava neukladá klientovi povinnosť tvrdiť, že advokát nekonal s odbornou starostlivosťou, ak sa chce ubrániť uplatnenému právu na odmenu za právnu pomoc. Na klienta prechádza povinnosť tvrdenia, až keď advokát splní povinnosť tvrdenia, že úkony vykonal s odbornou starostlivosťou uvedením minimálnych skutočností, ktoré sú obsahom pojmu odborná starostlivosť. Až vtedy prechádza na klienta povinnosť tvrdenia, že advokát nesplnil povinnosť úkony vykonať s odbornou starostlivosťou. A to buď obranou voči tvrdeným skutočnostiam, ktoré advokát uviedol k vykonaniu úkonov s odbornou starostlivosťou, prípadne tvrdením iných skutočností, ktorými by preukazoval nesplnenie povinnosti vykonať úkony s odbornou starostlivosťou. Žalovaný vychádzal z právneho názoru, že právo na odmenu podľa nej advokátovi vznikne až keď úkony vykoná s odbornou starostlivosťou.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie je opätovne všeobecné. Všetky tvrdenia boli a sú len vo všeobecnej rovine a ničím nepodložené a nepreukázané. Navrhol dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného treba zamietnuť, pretože nie je dôvodné.

6. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP a IV. ÚS 15/2021 príp. I. ÚS 336/2019) dovolateľ v dovolaní namietal nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu (aj prvostupňového) a jeho nedostatočné odôvodnenie tým, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho námietkami voči rozsudku súdu prvej inštancie uvedenými v odvolaní.

6.1. K námietkam dovolateľa týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na istú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces (podrobnejšie poukazuje dovolací súd, napr. na rozsudok najvyššieho súdu z 27. októbra 2021 sp. zn. 5Cdo/130/2021).

6.2. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu napadnutý dovolaním žalovaného spĺňa kritériá pre odôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojoľný). Odvolací súd súhlasil s rozhodnutím súdu prvej inštancie o vyhovení žalobe. Z odôvodnení rozhodnutí obidvoch súdov nižších stupňov, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018) je dostatočne zrejmé, z ktorých

skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd prijaté rozhodnutie náležite vysvetlil. Odôvodnenie jeho rozsudku zodpovedá aj základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia, vyplýva z neho vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Odvolací súd sa podrobne a komplexne vysporiadal s relevantnými odvolacími námietkami žalovaného. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné. Závery, ku ktorým odvolací súd dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Dovolací súd pripomína, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

6.3. V preskúmvanej veci v bode 5. krajský súd zhrnul odvolaciu argumentáciu žalovaného, za podstatné považoval námietky ohľadne nesprávneho právneho posúdenia a nepreskúmateľosti napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd sa prípustným spôsobom zaoberal tými námietkami žalovaného, ktoré považoval za najpodstatnejšie, aby dostatočne odvrátil spochybnenie napadnutého rozhodnutia okresného súdu. Rozsiahlo analyzoval namietnuté nesprávne právne posúdenie, najmä pokiaľ ide o otázku bremena tvrdenia a dôkazného bremena pri vykonaní úkonov právnej služby riadne a s odbornou starostlivosťou a dostatočným spôsobom sa s argumentáciou žalobcu vysporiadal v bodoch 16. až 24. Osobitne sa vysporiadal aj s námietkou údajnej nepreskúmateľnosti rozsudku súdu prvej inštancie.

6.4. Pokiaľ šlo o problematiku - resp. námietky či tvrdenia, ktoré mali byť obsahom podania žalovaného zo 4. januára 2021, tak s jeho obsahom sa vysporiadal už súd prvej inštancie v záverečnej časti bodu 15. odôvodnenia jeho rozsudku. Odvolací súd sa odôvodnením prvoinštančného rozsudku stotožnil, možno ho preto považovať za súčasť rozhodnutia odvolacieho súdu, pričom súhlasil so závermi súdu prvej inštancie, že argumentácia žalovaného je všeobecná a nekonkrétna.

6.5. Dovolací súd dodáva, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu dostatočne vysvetľuje, prečo bol žalobca v predmetnom spore úspešný.

7. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje (bod 6. dovolania), nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Dovolací súd ďalej poznamenáva, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolací súd v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 9. júna 2020) sa zaoberal aj celkovým postupom odvolacieho súdu pokiaľ išlo o hodnotenie skutkových zistení a potrebu dokazovania a nezistil porušenie procesných pravidiel CSP v odvolacom konaní, ktoré by mohli mať za následok prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

7.1. Majúc na zreteli vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu nie je zaťažené vadou konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

8. Dovolateľ ďalej vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v

ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, totiž dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

8.1. So zreteľom na dovolaciu argumentáciu žalovaného treba osobitne pre daný prípad zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne (iba tá) právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie.

9. Každé podanie (vrátane dovolania) posudzuje aj dovolací súd podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP).

9.1. Žalovaným podané dovolanie za relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP označuje otázku, kto má povinnosť tvrdenia o splnení povinnosti konať s odbornou starostlivosťou pri uplatnení odmeny za poskytnutú právnu pomoc advokátom voči klientovi.

10. Podľa ustanovenia § 18 ods. 2 zák. č. 586/2003 Z. z. advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.

10.1. Podľa ustanovenia § 18 ods. 5 zák. č. 586/2003 Z. z. odmena advokátovi nepatrí za tie úkony, pri ktorých nepostupoval s odbornou starostlivosťou.

11. Podľa dovolateľa podmienkou vzniku práva na odmenu, teda nie je púhe vykonanie úkonu, ale jeho vykonanie s odbornou starostlivosťou. Ide o hmotnoprávnu podmienku, preto musí byť splnená, ak má právo na odmenu vzniknúť. Na základe toho bol povinný žalobca v prvom rade tvrdiť jej splnenie a jej splnenie aj preukázať. Žalobca ale nesplnil ani len povinnosť tvrdenia, že úkony vykonal s odbornou starostlivosťou, neuviedol žiadnu skutočnosť, ktorú by bolo možno považovať za tvrdenie o odbornej starostlivosti.

12. Podľa odvolacieho súdu povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť žalobcu spočívala v preukázaní existencie zmluvného vzťahu a rozsahu uplatnenia práva na tarifnú odmenu. Pokiaľ sú tieto skutočnosti preukázané, žalobca uniesol tak bremeno tvrdenia, ako aj bremeno dôkazu. Žalovanému, pokiaľ sa chcel v konaní úspešne brániť, nepostačovalo len všeobecne tvrdiť, že úkony, ktoré žalobca pre žalovaného v rámci právneho zastupovania vykonal, neboli vykonané riadne s odbornou starostlivosťou. Mal povinnosť uviesť konkrétne, ktoré z realizovaných úkonov za právne služby neboli zo strany žalobcu vykonané riadne s odbornou starostlivosťou, v akom konkrétnom konaní, a prečo tieto úkony nepokladá za riadne vykonané.

13. Podľa názoru dovolacieho súdu, pokiaľ odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie postupoval správne a vec i správne právne posúdil.

14. Účastník konania za účelom splnenia svojej zákonnej povinnosti označiť potrebné dôkazy, musí predovšetkým splniť svoju povinnosť tvrdenia. Predpokladom dôkaznej povinnosti je teda tvrdenie skutočností účastníkom, tzv. bremeno tvrdenia. Medzi povinnosťou tvrdenia a dôkaznou povinnosťou je úzka vzájomná väzba. Ak účastník nesplní svoju povinnosť tvrdiť skutočností rozhodné z hľadiska hypotézy právnej normy, potom spravidla ani nemôže splniť dôkaznú povinnosť. Nesplnenie povinnosti tvrdenia, teda neunesenie bremena tvrdenia má za následok, že skutočnosť, ktorú účastník vôbec netvrdil, a ktorá nevyšla inak v konaní najavo, spravidla nebude predmetom dokazovania. Neunesenie bremena tvrdenia o tejto skutočnosti bude mať pre účastníka väčšinou za následok preňho nepriaznivé rozhodnutie. Zákon účastníkom ukladá povinnosť tvrdiť všetky potrebné skutočnosti; potrebnosť, teda okruh rozhodujúcich skutočností, je určovaný hypotézou právnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov. Táto norma zásadne určuje jednak rozsah dôkazného bremena, t. j. okruh skutočností, ktoré musia byť ako rozhodné preukázané, jednak nositeľa dôkazného bremena (4Cdo/285/2008, 4Cdo/13/2009).

14.1. Okruh rozhodujúcich skutočností, ktorých sa týkajú povinnosti tvrdenia a označenia dôkazov na preukázanie tvrdení, je daný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov konania. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena (okruh skutočností, ktoré musia byť preukázané), ako aj nositeľa dôkazného bremena. Tak napríklad v konaní o zaplatenie dlhu z určitej zmluvy má žalobca (veriteľ) povinnosť bremena tvrdenia v tom, že so žalovaným (dlžníkom) uzavrel zmluvu, že na jej základe poskytol žalovanému určité plnenie a že žalovaný za toto plnenie neposkytol riadne a včas dohodnutú náhradu (odplatu). Na povinnosť tvrdenia nadväzuje povinnosť označiť dôkazy preukazujúce tvrdené skutočnosti; žalobcu zaťažuje dôkazné bremeno preukázať uzavretie zmluvy a poskytnutie plnenia podľa nej. Pokiaľ sú tieto skutočnosti preukázané, žalobca uniesol tak bremeno tvrdenia, ako aj bremeno dôkazu. Žalovaný (dlžník) nie je procesným subjektom, ktorého by sa vyššie spomenuté procesné povinnosti netýkali; pokiaľ sa chce v konaní úspešne brániť, musí tvrdiť, že za poskytnuté plnenie zaplatil a na svoje tvrdenie musí označiť dôkazy. Teória v tejto súvislosti hovorí o tzv. presúvaní dôkazného bremena. Ide tu o rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi účastníkov konania v závislosti od aktuálneho stavu (priebehu) konania a od toho, ako právna norma vymedzuje práva a povinnosti účastníkov hmotnoprávneho vzťahu (3MCdo/6/2010).

14.2. I. Civilné sporové konanie je ovládané prejednávajúcou zásadou, v súlade s ktorou je úspech procesnej strany definovaný jej povinnosťou tvrdenia a na ňu nadväzujúcou dôkaznou povinnosťou a im zodpovedajúcim korelátom v podobe bremena tvrdenia a dôkazného bremena. Z prejednávajúcej zásady potom následne vyplýva základné procesné pravidlo, podľa ktorého každá strana je povinná dokazovať skutočnosti zodpovedajúce znakom právnej normy, ktorá je pre ňu priaznivá, a ktorej sa domáha.

II. Strana domáhajúca sa týchto právnych následkov poniesie aj nepriaznivé dôsledky stavu non liquet (neobjasneného určitého skutkového stavu, resp. určitej relevantnej skutočnosti), teda procesných následkov toho, ako keby bolo zistené, že k naplneniu skutkových predpokladov hypotézy právnej normy, ktorej účinkov sa domáhala, nedošlo (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 24/2019 z 9. júna 2020 uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 20/2020).

15. Ako vyplýva z vyššie uvedenej pomerne konzistentnej judikatúry, ktorá je podporená aj poznatkami právnej vedy, pokiaľ ide o bremeno tvrdenia, možno pre podmienky súdnej veci sumarizovať niekoľko základných téz, ktoré spolu s výkladom ustanovení § 18 ods. 2 a 5 a súvisiacich ustanovení zák. č. 586/2003 Z. z., riešia vymedzenú právnu otázku.

15.1. V rámci dokazovania platí zásada (pozri § 132 v spojení s § 185 ods. 1 CSP), že ak sa strana dovoľáva určitého právneho následku, musí preukázať skutkové predpoklady, s ktorými právna norma tento následok spája /Pulkrábek, Z. O dokazovaní negatívnych skutočností v civilním soudním řízení (a o některých zásadách zjišťování skutkového stavu vůbec), Právní rozhledy, č. 17, 2013, s. 573, ktorý poukazuje aj na Rosenbergovu formuláciu: „Každá strana nesie dôkazné bremeno ohľadom existencie všetkých predpokladov tých noriem, bez aplikácie ktorých nemôže mať jej návrh úspech, skratka: ohľadom predpokladov noriem, ktoré sú pre ňu priaznivé.“/

15.2. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že pokiaľ sa žalovaný domáha aplikácie ustanovenia § 18 ods. 5 zák. č. 586/2003 Z. z. - teda tvrdí, že žalobca nemá nárok na priznanie žalovanej sumy, nakoľko úkony právnej pomoci nevykonával s odbornou starostlivosťou, je jeho procesnou povinnosťou tvrdiť a preukázať hypotézu právnej normy (vyplývajúcej z ustanovenia § 18 ods. 5 zák. č. 586/2003 Z. z.), z ktorej vyvodzuje pre seba priaznivý následok, ktorým je zamietnutie žaloby (porovnaj R 32/2024). Touto hypotézou je postup advokáta pri výkone úkonov právnej služby bez odbornej starostlivosti. Pokiaľ hľadáme „priaznivé následky“ pre procesnú stranu, ako o nich hovorí ústavný súd vo vyššie citovanom náleze, ide v konkrétnostiach prejednávanej veci o následky prípadného nedostatku odbornej spôsobilosti, ktorými by bolo zamietnutie žaloby, čo je nesporne priaznivý následok pre žalovanú stranu, ktorá na základe vyššie uvedených východísk vypývajúcich z prejednávajúcej zásady civilného procesu, mala procesnú povinnosť (bremeno tvrdenia) tvrdiť a neskôr aj preukázať (dôkazné bremeno), že jednotlivé úkony právnej služby neboli vykonané s odbornou spôsobilosťou (hypotéza právnej normy obsiahnutej v ustanovení § 18 ods. 5). Súvisiace ustanovenie § 18 ods. 2 zák. č. 586/2003 Z. z. bližšie vymedzuje, čo znamená odborná starostlivosť pri výkone právnej pomoci podľa zákona o advokácii a jej aplikácia by prichádzala do úvahy, ak by žalovaný mal ambíciu naplniť bremeno tvrdenia, teda popísať

konkrétosti nedostatku odbornej spôsobilosti pri činnosti žalobcu ako jeho právneho zástupcu. Toto však nevykonan. Ako správne uviedol odvolací súd povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť žalobcu spočívala v preukázaní existencie zmluvného vzťahu a rozsahu uplatnenia práva na tarifnú odmenu a ako vyplýva z vyššie uvedeného, pokiaľ šlo o vykonanie úkonov s odbornou starostlivosťou bolo povinnosťou žalovaného tvrdiť, ktoré úkony a z akých dôvodov neboli vykonané žalobcom s odbornou starostlivosťou. Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že podmienkou vzniku práva na odmenu je vykonanie úkonu s odbornou starostlivosťou neznamená to, že túto skutočnosť je povinný bez prispenia protistrany preukazovať advokát. Vyplýva to z ustanovenia § 18 ods. 5 zák. č. 586/2003 Z. z., ktorý stanovuje sankciu straty nároku na odmenu (následok priaznivý pre klienta). Pokiaľ sa chce klient (žalovaný v súdnej veci) domáhať aplikácie § 18 ods. 5 citovaného právneho predpisu musí tieto skutočnosti v súlade s prejednávou zásadou tvrdiť a označiť skutkové tvrdenia, ktoré to preukazujú. Až potom by bolo možné uvažovať o prenesení dôkazného bremena, či boli úkony vykonané s odbornou starostlivosťou, na advokáta. Z obsahu spisu vyplýva, že vzhľadom na obsah procesnej obrany žalovaného sa spor do tejto situácie nedostal.

15.3. Vo všeobecnosti si dovoľuje dovolací súd poukázať, že skutočnosť, či bol úkon vykonaný riadne a s odbornou starostlivosťou nezávisí od výsledku konania, v ktorom bola poskytovaná právna služba. Vyplýva to jednak z podstaty advokácie a v jej rámci poskytovanej služby právnej pomoci, ale aj z toho, že svojou povahou možno daný právny vzťah zaradiť pod ustanovenia mandátnej zmluvy podľa Obchodného zákonníka, ktorý podobnú záležitosť upravuje, pričom v ustanovení § 571 ods. 2 je ustanovené, že ak zo zmluvy nevyplýva niečo iné, vznikne mandatárovi (v našom prípade advokátovi) nárok na odplatu, keď riadne vykoná činnosť, na ktorú bol povinný, a to bez ohľadu na to, či priniesla očakávaný výsledok alebo nie. Úkon, pri ktorom advokát nepostupoval s odbornou starostlivosťou môže byť, ak podal opravný prostriedok, ktorý nemá zákonné náležitosti, prípadne zmeškal lehotu na podanie opravného prostriedku a pod.

15.4. Ako zistili oba konajúce sudy nižších inštancií, žalovaný neuniesol bremeno tvrdenia a ani bremeno dôkazné, pokiaľ šlo o tvrdenie, že predmetné úkony neboli vykonané s odbornou starostlivosťou, pričom sudy konštatovali, že nebol pri svojich tvrdeniach dostatočne konkrétny. Pri prieskume dovolania a súdneho spisu nedospel dovolací súd k záveru o nesprávnosti, prípadne arbitrárnosti týchto záverov.

16. Dovolací súd uzatvára, že v súdnej veci potom ako bolo zistené, že povinnosť tvrdenia o tom, že jednotlivé úkony právnej pomoci neboli vykonané s odbornou starostlivosťou mal žalovaný, pre ktorého by vyplývali zo zistenia týchto skutočností priaznivé (procesné) následky, povinnosť ktorú žalovaný nesplnil, a teda neuniesol bremeno tvrdenia, odvolací súd rozhodol vecne správne.

17. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ nepodložene uplatnil aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 2 písm. b/ CSP. Odvolací súd vec správne právne posúdil, a preto bolo potrebné jeho dovolanie zamietnuť ako nedôvodné (§ 448 CSP).

18. Žalobca bol v dovolacom konaní úspešný, preto mu dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.